



MỘT SỐ BIỆN PHÁP NÂNG CAO NĂNG LỰC DẠY HỌC TÍCH HỢP CHO ĐỘI NGŨ GIẢNG VIÊN DẠY NGHỀ TRƯỜNG CAO ĐẲNG NGHỀ CÔNG NGHIỆP THANH HÓA

LÊ THỊ THỊNH - Trường Cao đẳng nghề Công nghiệp Thanh Hóa

LÊ HUY TÙNG - Trường Đại học Bách khoa Hà Nội

Tóm tắt: Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04 tháng 11 năm 2013 về Đổi mới căn bản toàn diện Giáo dục và Đào tạo nhấn mạnh đến việc thay đổi phương pháp dạy học từ truyền đạt kiến thức sang tổ chức hướng dẫn, định hướng phát triển năng lực, đặc biệt là đối với đào tạo nghề. Điều này đặt ra thách thức không nhỏ đối với đội ngũ giảng viên dạy nghề hiện nay. Bên cạnh đó, năng lực dạy học của đội ngũ giảng viên đóng vai trò quyết định đảm bảo chất lượng đào tạo, một trong những năng lực quan trọng, cần được nâng cao chính là năng lực dạy học tích hợp. Bài viết trình bày một số biện pháp nâng cao năng lực dạy học tích hợp cho đội ngũ giảng viên dạy nghề tại Trường Cao đẳng nghề Công nghiệp Thanh Hóa.

Từ khóa: Dạy học tích hợp; cao đẳng nghề; giảng viên.

(Nhận bài ngày 17/4/2016; Nhận kết quả phản biện và chỉnh sửa ngày 23/5/2016; Duyệt đăng ngày 24/6/2016)

1. Đặt vấn đề

Trong đào tạo nghề, giảng viên dạy tích hợp đóng vai trò chính trong việc hình thành kĩ năng nghề của học sinh. Vì vậy, năng lực dạy học của đội ngũ giảng viên đóng vai trò quyết định đảm bảo chất lượng đào tạo. Thực tế cho thấy đội ngũ giảng viên dạy tích hợp ở Trường Cao đẳng nghề Công nghiệp Thanh Hóa còn nhiều bất cập về trình độ học vị, kiến thức, kĩ năng nghề và các kiến thức, năng lực bổ trợ như ngoại ngữ, tin học và trình độ tiếp thu, ứng dụng khoa học - công nghệ. Muốn nâng cao chất lượng đào tạo, cần phải có một số giải pháp phù hợp để đào tạo - bồi dưỡng nâng cao năng lực giảng dạy tích hợp cho đội ngũ giảng viên.

2. Một số khái niệm cơ bản

2.1. Dạy học tích hợp

Theo Dương Tiến Sỹ: "Tích hợp là sự kết hợp một cách hữu cơ, có hệ thống các kiến thức (khái niệm) thuộc các môn học khác nhau thành một nội dung thống nhất, dựa trên cơ sở các mối quan hệ về lí luận và thực tiễn được đề cập trong các môn học đó".

Theo Xaviers Roegirs: "Khoa sư phạm tích hợp là một quan niệm về quá trình học tập trong đó toàn thể các quá trình học tập góp phần hình thành ở sinh viên những năng lực rõ ràng, có dự tính trước những điều cần thiết cho sinh viên nhằm phục vụ cho quá trình học tập tương lai, hoặc hoà nhập sinh viên vào cuộc sống lao động. Khoa sư phạm tích hợp làm cho quá trình học tập có ý nghĩa".

Theo chúng tôi, dạy học tích hợp là "quá trình dạy học mà ở đó các thành phần năng lực được tích hợp với nhau trên cơ sở các tình huống cụ thể trong đời sống để hình thành kiến thức, kĩ năng và thái độ của người học".

Mục tiêu của dạy nghề là năng lực mà người học

đạt được sau quá trình học tập. Sau khi học xong một bài học, một module, người học nghề làm được một phần công việc hoặc công việc nhất định của nghề. Bởi thế, nội dung tích hợp trong dạy nghề nhằm hình thành năng lực của người học nghề. Năng lực thực hiện đó được kết hợp giữa kiến thức - kĩ năng - thái độ mà người học có được nhằm thực hiện một công việc hoặc một nhóm công việc.

2.2. Đội ngũ giảng viên dạy nghề

Trong thực tế, giảng viên ở các trường cao đẳng nghề có bốn đối tượng: 1/ Giảng viên dạy lí thuyết chung như các môn: Chính trị, Toán, Lí, Hoá, v.v.; 2/ Giảng viên dạy lí thuyết các môn cơ sở, chuyên ngành và lí thuyết nghề; 3/ Giảng viên dạy thực hành nghề; 4/ Giảng viên dạy tích hợp giữa lí thuyết và thực hành nghề.

2.3. Năng lực dạy học tích hợp

Năng lực dạy học của giảng viên dạy tích hợp là một tập hợp các nhóm năng lực với các năng lực, kĩ năng thành phần. Năng lực dạy học giúp giảng viên tích hợp chuẩn bị bài giảng, thực hiện bài giảng và đánh giá kết quả học tập của học sinh trong dạy tích hợp với các kĩ năng có tính đặc thù mà các loại giảng viên khác không có như: phân tích công việc; thiết kế phiếu hướng dẫn thực hành rèn luyện; phối hợp các phương pháp dạy lí thuyết và thực hành; lựa chọn các thao tác mẫu; làm mẫu các thao tác; phân tích, làm mẫu các thao tác khó; kết hợp lí thuyết với thực hành...

3. Thực trạng đội ngũ giảng viên Trường Cao đẳng nghề Công nghiệp Thanh Hóa

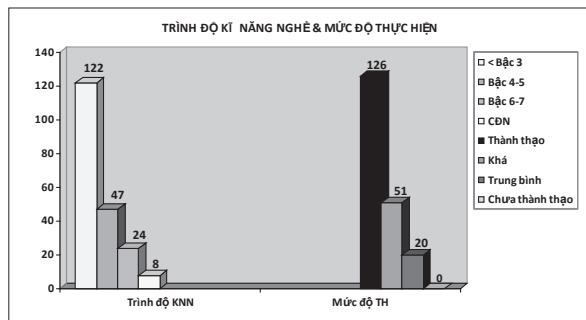
Chúng tôi tiến hành khảo sát 197 giảng viên tại Trường Cao đẳng nghề Công nghiệp Thanh Hóa bằng phương pháp điều tra, phỏng vấn..., kết quả khảo sát như sau:

3.1. Về trình độ đào tạo

Đội ngũ giảng viên Trường Cao đẳng nghề Công nghiệp Thanh Hóa rất đa dạng về trình độ đào tạo. Có 16,2% đạt trình độ sau đại học, 70,1% đạt trình độ đại học, còn 11,2% đạt trình độ cao đẳng và 2,5% trình độ khác (công nhân kỹ thuật bậc cao). Như vậy, còn 13,7% giảng viên chưa đạt chuẩn về trình độ chuyên môn.

3.2. Trình độ kỹ năng nghề

Bảng 1: Trình độ kỹ năng nghề và kỹ năng thực hiện của đội ngũ giảng viên Trường Cao đẳng nghề Công nghiệp Thanh Hóa

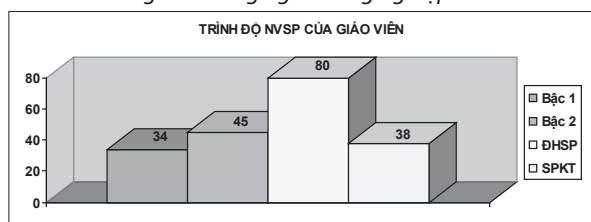


Ghi chú: Cao đẳng nghề (CĐN); KNN (Kỹ năng nghề); Mức độ TH (Mức độ thực hiện).

Bảng 1 cho thấy, kỹ năng nghề là khâu yếu nhất của đội ngũ giảng viên nhà trường so với chuẩn, điều này có nguyên nhân từ nguồn đào tạo giảng viên dạy nghề chưa đáp ứng được yêu cầu, thực trạng này đòi hỏi công tác quản lý cần phải có kế hoạch thật phù hợp, khả thi trong tuyển dụng giảng viên, bồi dưỡng kỹ năng nghề cho đội ngũ giảng viên theo chuẩn, đáp ứng nhu cầu đào tạo nhân lực của tỉnh.

3.3. Về nghiệp vụ sư phạm

Bảng 2: Trình độ nghiệp vụ sư phạm của đội ngũ giảng viên Trường Cao đẳng nghề Công nghiệp Thanh Hóa



Ghi chú: Nghiệp vụ sư phạm (NVSP); Đại học sư phạm (ĐHSP); Sư phạm kỹ thuật (SPKT).

Bên cạnh các số liệu thống kê ở bảng 2, qua khảo sát, còn cho thấy còn khoảng 17,26% giảng viên chưa đạt chuẩn về trình độ nghiệp vụ sư phạm dạy nghề.

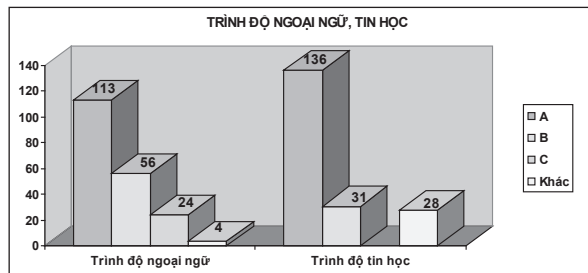
3.4. Về năng lực hỗ trợ

Trình độ ngoại ngữ, tin học của đội ngũ giảng viên còn thấp, bảng 3 cho thấy có đến 113 giảng viên mới chỉ đạt trình độ A ngoại ngữ, 136 giảng viên có trình độ A tin học. Đây là một hạn chế rất lớn trong bối cảnh tiếp cận trình độ khoa học kỹ thuật phát triển khu vực và quốc tế.

Vấn đề cơ bản hiện nay là việc khai thác ứng dụng công nghệ thông tin vào các bài giảng, xây dựng giáo án

điện tử chưa được đầu tư đúng mức.

Bảng 3: Trình độ ngoại ngữ, tin học của đội ngũ giảng viên Trường Cao đẳng nghề Công nghiệp Thanh Hóa



4. Một số biện pháp nâng cao năng lực dạy học tích hợp cho đội ngũ giảng viên dạy nghề

4.1. Phát triển kỹ năng nghề nghiệp cho đội ngũ giảng viên

Kỹ năng nghề là điểm khác biệt giữa giảng viên lý thuyết và giảng viên tích hợp trong các trường cao đẳng nghề hay gọi là giảng viên nghề ở các trường dạy nghề. Người giáo viên dạy thực hành và giảng dạy tích hợp được gọi là có năng lực ngoài trình độ chuyên môn về kiến thức, sự phạm kỹ thuật, còn phải có kỹ năng nghề cao (bậc thợ) điều luyện. Đây là đặc trưng về năng lực sự phạm kỹ thuật của giáo viên dạy tích hợp. Lực lượng này có khả năng giải quyết những công việc phức tạp của nghề, chế tạo được những sản phẩm có độ chính xác, kỹ thuật cao, chất lượng tốt.

Phát triển kỹ năng nghề nhằm mục tiêu cho chiến lược phát triển lâu dài, bền vững của nhà trường, đảm bảo cho đội ngũ giảng viên đủ về số lượng, mạnh về chất lượng đặc biệt là nâng cao năng lực nghề nghiệp, vấn đề năng lực của nhà giáo là then chốt đặc biệt là giảng viên dạy tích hợp, phải có chiến lược lâu dài và kế hoạch hoá từ khâu đào tạo, tuyển dụng, sử dụng, đánh giá, bồi dưỡng và đào tạo lại.

Để nâng cao kỹ năng nghề, người giảng viên cần có kinh nghiệm thực tế tại cơ sở sản xuất thông qua ba hoạt động như thực tập, tham quan, kiến tập [1]. Các hoạt động này tạo cho giảng viên có cơ hội: 1/ Làm việc nhóm điều này rất thiết thực trong việc tổ chức các nhóm học tập khi giảng dạy tích hợp; 2/ Có kinh nghiệm thực tế để mở rộng các kiến thức thực tế làm phong phú, sinh động trong giờ giảng; 3/ Tạo cơ hội cho các giảng viên có thời gian thực tế ở cơ sở sản xuất để rèn luyện và phát triển kỹ năng, tìm ra nguyên nhân sai hỏng và cách khắc phục các thao tác thực hành khi hướng dẫn cho học sinh; 4/ Các kinh nghiệm ở cơ sở sản xuất cũng giúp xác nhận vai trò quan trọng của giảng viên là chuẩn bị cho các sinh viên của họ một cuộc sống có ý nghĩa và hiệu quả.

4.2. Các khoá đào tạo - bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn cho giảng viên

Mục tiêu của giải pháp này là nâng cao trình độ chuyên môn cho giảng viên để họ có khả năng giải quyết tốt những công việc phức tạp trong quá trình dạy nghề, làm chủ được thiết bị mới, am hiểu tường tận về



các kĩ năng, kĩ xảo nghề nghiệp. Giảng viên có trình độ chuyên môn cao là lực lượng nòng cốt trong quá trình xây dựng và phát triển nhà trường, trong mở rộng ngành nghề đào tạo, ứng dụng và chuyển giao công nghệ mới giữa nhà trường và cơ sở sản xuất ngoài xã hội. Dưới đây trình bày một số hình thức đào tạo - bồi dưỡng như sau:

4.2.1. Đào tạo - bồi dưỡng dài hạn

Bồi dưỡng dài hạn là hình thức bồi dưỡng áp dụng để nâng cao trình độ chuyên môn và sự phạm kĩ thuật cho giảng viên. Trong thời gian bồi dưỡng, nhà trường phải bố trí giảng viên khác dạy thay. Cho nên bồi dưỡng dài hạn cần được lập kế hoạch trước thì mới đảm bảo được tiến độ giảng dạy chung trong toàn trường và phù hợp với từng đối tượng giảng viên. Những giảng viên trẻ cần được định hướng theo học dài hạn tập trung, những người có điều kiện khó khăn thì theo hình thức tại chức. Những nội dung có nhiều giảng viên tham gia bồi dưỡng có thể mở lớp tại trường. Làm theo phương thức này, nhà trường vừa ổn định được công tác giảng dạy vừa nhanh chóng nâng cao được trình độ chuyên môn, sự phạm cho giảng viên.

4.2.2. Đào tạo - bồi dưỡng ngắn hạn

Đào tạo - bồi dưỡng ngắn hạn là hình thức bồi dưỡng phù hợp đối với những giảng viên đương chức. Vì thời gian bồi dưỡng ngắn, ít ảnh hưởng đến kế hoạch đào tạo của nhà trường. Hình thức này được sử dụng rộng rãi để bồi dưỡng về: sự phạm, tay nghề, ngoại ngữ, tin học và một số lĩnh vực khác như tham quan học hỏi kinh nghiệm. Đây là hình thức bồi dưỡng có tính khả thi cao, từ trước đến nay nhà trường thường tiến hành bồi dưỡng giảng viên theo hình thức này. Để đảm bảo tốt chất lượng, các lớp bồi dưỡng phải được tổ chức, quản lí, kiểm tra chặt chẽ.

4.2.3. Tổ chức hội thảo, hội giảng, học tập chuyên đề

Hình thức này phải được áp dụng thường xuyên nhằm không ngừng nâng cao tinh thần trách nhiệm học hỏi lẫn nhau, trao đổi chuyên môn, nghiệp vụ, của các giảng viên trong cùng tổ môn, trong khoa và hội đồng sự phạm nhà trường. Việc tổ chức các hội thảo, hội giảng, học tập chuyên đề sẽ giúp các giảng viên thường xuyên cập nhật các thông tin, kiến thức khoa học kĩ thuật, hiểu biết lẫn nhau.

Để đảm bảo việc tham gia hội thảo có giá trị, giảng viên nên chứng tỏ rằng họ không chỉ cung cấp các thông tin, mà còn có thời gian cho mình họa, thực tập, phản hồi và theo dõi [1]. Các cơ sở đào tạo nghề cần tăng cường tổ chức dự giờ và thao giảng ở các cấp. Đây là những cơ hội để giảng viên thể hiện kĩ năng nghề của mình cũng như học hỏi kinh nghiệm quý báu.

4.3. Tự học, tự bồi dưỡng gắn với nghiên cứu khoa học

Tự bồi dưỡng gắn với nghiên cứu khoa học nhằm nâng cao chất lượng và hiệu quả hoạt động tự bồi dưỡng, tạo điều kiện cho giảng viên tự nâng cao năng lực chuyên môn, năng lực sự phạm và các năng lực khác

thông qua nghiên cứu khoa học.

Đây là hình thức hoàn toàn phụ thuộc vào tính tự giác của giảng viên, do đó các cấp lãnh đạo cần động viên khuyến khích và bố trí thời gian hợp lí để giảng viên có thời gian tự học, tự bồi dưỡng kiến thức. Giảng viên có thể tự đọc, nghiên cứu tài liệu để nâng cao kiến thức chuyên môn, sự phạm, tự học ngoại ngữ, tin học. Đây là việc quan trọng giúp giảng viên nâng cao được trình độ của mình, đáp ứng được yêu cầu ngày càng cao trong xu thế phát triển của các cơ sở đào tạo nghề hiện nay [2].

4.4. Nâng cao năng lực hỗ trợ cho đội ngũ giảng viên

Năng lực hỗ trợ giúp hoàn thiện nhân cách của người giảng viên, giúp giảng viên bổ sung kiến thức cho bài giảng từ các tài liệu của nước ngoài, tìm hiểu, tiếp thu kiến thức chuyên môn, nắm bắt công nghệ tiên tiến, qua tạp chí, tập san, báo cáo khoa học, các thông tin trên mạng Internet... Năng lực hỗ trợ còn giúp giảng viên sử dụng các phương pháp dạy học mới, phương pháp dạy học tích cực trong đó có sự trợ giúp của máy tính để soạn bài và giảng bài [3].

* Đào tạo bồi dưỡng trình độ tin học: Bồi dưỡng trình độ tin học gồm hai nội dung: Tin học cơ sở và ứng dụng tin học vào dạy học để làm chủ được công nghệ thông tin trong quá trình khai thác, sử dụng vào dạy học:

- Bồi dưỡng tin học cơ sở: Tin học cơ sở cung cấp các kiến thức cơ bản về tin học cho giảng viên về các kiến thức của cấu trúc máy tính, các thao tác trên máy tính, tính năng, tác dụng của các chương trình, các phần mềm tiện ích các phần mềm chuyên dụng. Việc bồi dưỡng cần chú trọng đến hiệu quả và tiết kiệm thời gian, bồi dưỡng lí thuyết kết hợp vận dụng thực tế ngay trong biên soạn tài liệu giảng dạy;

- Bồi dưỡng ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy học là trang bị cho giảng viên kĩ năng sử dụng các phần mềm tiện ích trong xây dựng và trình diễn bài giảng.

* Đào tạo bồi dưỡng trình độ ngoại ngữ:

- Việc bồi dưỡng ngoại ngữ cho giảng viên dạy nghề phải có kế hoạch cụ thể, phải đổi mới phương pháp tổ chức đào tạo, cách học ngoại ngữ, tìm giáo viên dạy ngoại ngữ;

- Cùng với việc mở các lớp bồi dưỡng ngoại ngữ, nhà trường cần có kế hoạch tổ chức cho giảng viên đi tham quan, thực tập ở nước ngoài để vừa nâng cao trình độ ngoại ngữ vừa tăng cường hiểu biết thực tế, và động viên được mọi người tích cực tham gia học tập nâng cao trình độ ngoại ngữ của mình [2].

4.5. Đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị, phương tiện dạy học

Muốn nâng cao năng lực giảng dạy thực hành của đội ngũ giảng viên thì việc đầu tư về cơ sở vật chất, trang thiết bị, phương tiện dạy học là một giải pháp không thể thiếu được trong quá trình thực hiện đồng bộ các giải pháp. Một số tiêu chí như tăng cường đầu tư kinh

phí cho đào tạo - bồi dưỡng giảng viên, đặc biệt là cho đào tạo những giảng viên trình độ cao, những nghề mũi nhọn, những giảng viên đầu ngành; đầu tư cơ sở hạ tầng phục vụ điều kiện làm việc, học tập nâng cao trình độ và nghiên cứu khoa học của giảng viên như: phòng làm việc, thiết bị tin học, phòng thí nghiệm, thiết bị công nghệ cao cho thực tập và sản xuất [2].

5. Kết luận

Hiện nay, tỉnh Thanh Hóa đang đầu tư và kêu gọi đầu tư phát triển các khu công nghiệp lớn như Nghi Sơn, Lễ Môn,... tương ứng với nhu cầu về lao động rất cao, đòi hỏi sự đáp ứng của các cơ sở đào tạo nghề trên địa bàn tỉnh Thanh Hóa. Trong đó, vấn đề đầu tiên là cần nâng cao và phát triển năng lực giảng dạy tích hợp của đội ngũ giảng viên ở các cơ sở đào tạo nghề trên địa bàn tỉnh Thanh Hóa. Bài viết đã đề xuất năm giải pháp để giải quyết vấn đề này. Các giải pháp này có mối quan hệ mật thiết với nhau và cùng phát huy tác dụng tích cực tới việc phát triển năng lực của đội ngũ giảng viên dạy nghề nói chung và giảng viên giảng dạy tích hợp nói riêng.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Lê Huy Tùng, Đặng An Bình, *Phát triển kỹ năng nghề nghiệp cho giảng viên nghề*, Tạp chí Thiết bị Giáo dục, số đặc biệt, tháng 7 năm 2014.
- [2]. Trần Anh Tuấn, (2015), *Chiến lược phát triển đội ngũ giảng viên Trường Cao đẳng nghề Công nghiệp Thanh Hóa giai đoạn 2015-2020*, Hội thảo Trường Cao đẳng nghề Công nghiệp Thanh Hóa.
- [3]. Hà Hữu Tĩnh, (2010), *Nâng cao năng lực giảng dạy thực hành cho đội ngũ giảng viên trường cao đẳng nghề công nghiệp Thanh Hóa*, Luận văn thạc sĩ, Trường Đại học Vinh.
- [4]. Nguyễn Phúc Chính, Trương Mộng Diệm, *Tích hợp giáo dục hướng nghiệp trong dạy học Vi sinh vật (Sinh học 10)*, Tạp chí Giáo dục, số 206, kì 2, trang 44, năm 2009.
- [5]. Trần Chí Độ, *Dạy học tích hợp mô đun điều khiển điện khí nén tại trường cao đẳng nghề*, Tạp chí Khoa học Trường Đại học Sư phạm TP. Hồ Chí Minh, năm 2013.
- [6]. Bùi Hiền, Nguyễn Văn Giao, Nguyễn Hữu Quỳnh, Vũ Văn Tảo, (2001), *Từ điển Giáo dục học*, NXB Từ điển Bách khoa.

MEASURES TO IMPROVE THE INTEGRATED TEACHING COMPETENCE FOR TEACHERS AT THANH HOA INDUSTRIAL VOCATIONAL COLLEGE

Le Thi Thinh
Thanh Hoa Vocational College of Industry;
Le Huy Tung
Hanoi University of Science and Technology

Abstract: Resolution No.29-NQ/TW on fundamental and comprehensive education renewal emphasizes teaching methods, changing from transferring knowledge to guide organization, basing on competence development, especially for vocational training. This poses a significant challenge for vocational teaching staff at present. Besides, the teachers' teaching competence plays a crucial role to ensure the quality of training, one of the vital competence, needs to be improved is the integrated teaching competence. The article presents a number of measures to improve the integrated teaching Thanh Hoa Industrial vocational college.

Keywords: Integrated teaching; vocational college; lecturer.